

Dopisi in novice.

V Laščah 7. februarja. Naši soli je zopet letos došlo lepo darilo. Naš rojak v. č. g. Franjo Tomšič, duhovnik v Koprivi, nam je vnovič blagodušno oskerbel mnogocenjeni časopis »Vertec« za l. 1875, in ga naklonil najpriidnejšemu učencu naše šole. Za tako blago djanje izrekam večečastitemu gsp. dobrotniku in prijatelju mladine naj priserčnejšo zahvalo. Bog plačaj! Da bi se tudi doseglo, za kar je to koristno berilo namenjeno, namreč: da bi se mlada serca požlahnovala, npravno življenje pospeševalo, slabe navade opuščale in mladina spodbujala k marljivosti in delavnosti, to bi bilo nam v naj večje veselje in tudi naj boljše plačilo blagemu dobrotniku. Naj »Tovariš« prinese to veselo novico med svet, posebno pa na znanje gospodom, rojakom, naše fare, na katere se ona s ponosom ozira in naj jih spodbuja v enako delovanje. Bog! J. P.

iz Ljubljane. † Dr. Costa še enkrat. Bil je binkoštni ponedelek l. 1869. V Ljubljani je vse mergolelo naroda iz dežele; pred čitalnico je stal voz pri vozu, ljudje so prihajali, se tam zbirali in odhajali v Višmarje na tabor. In med prostim narodom je bil dr. Costa, prišelci, župani in gospodarji iz kmetov so ga veselo pozdravljali, a ranjki je po svoji navadi prijazno odzdravljal in možem v roke segal. — In minulo je 5 let, narod in dr. Costa je marsikaj skusil, kar si morda tačas ni nadejal. In bila je sabota 30. dan mesca januarija t. l. Polдне odzvoni. Bela Ljubljana zavija se v černo, žalno obleko. — Narod prihaja iz dežele. Ob 3. popoldanji se tare ljudstva na bregu Ljubljane. Zopet so župani in gospodarji iz kmetov tū. A sedaj, kakšna sprememba! Zvonovi se žalostno oglašé, možje obstopijo hišo in iz nje prineso merliča, in to je bil dr. Costa. Narod je zastopal, za narod se trudil, narodu žertoval svoj bistri um in serce blago, da mu usahne kal življenja, in národní možje so ga nesli na pokopališče; neštevilna truma gledalcev a tudi spoštovalcev prijateljev in neprijateljev ga je spremila kje, — v rodbinsko rako na pokopališče k svetemu Kristofu, kjer čaka angelove trombe, ki nas bo vse klicala k vstajenji. — Ne zavidamo Ti, blagi rodoljub! miru unkraj groba, kajti na tem svetu ga nisi najdel; morda so čakale Tebe še huje bridkosti in težave, kakoršne si v življenji moral skušati in prestajati; kdo nam razgerne zagrinjalo, ki nam skriva prihodnost? zato morda Te je dobrotljivi stvarnik k sebi poklical; a nam je bridko pri sercu, ko Te pogrešamo v svoji sredi; na Tvojem grobu tožno plaka domovina nad zgubo svojega naj zvestejšega sina. Bog daj Tvoji duši večni mir in pokoj, a mi pa hočemo v Boga zaupati, da nam ohrani še ostale rodoljube in nam vnovič obudi mož, ki bodo enako Tebi z bistrim umom in zgovorno besedo se borili neustrašeno za pravice našega roda, in ki se tudi ne bodo sramovali svoje katoliškega prepričanja. To nam bo celilo globoko rano, katero je nemila smert vsekala slovenskemu narodu.

Ni moj namen tukaj popisovati življenje nepozabljenega ranjkega, kajti to ne spada v naš skromen list; to so storili že politični listi veliki in mali, in gotovo bo tudi narod skerbel, da se to marljivo življenje v zgled potomcem popiše. Omeniti samo hočem, kaj tukaj v Ljubljani čutimo po Costovi smerti, in to se mora reči, žalost v narodnih krogih je občena; skoro ni mogoče nam verjeti, da Coste ni več med nami, tolikanj smo bili navajeni njegove vsestranske delavnosti in njegovega prijateljskega občevanja, da ga povsod pogrešamo. Dasiravno nam njegova bolehnost ni bila neznana, v poslednjem času je sam nad tem tožil, vendar tako nagle smerti nismo pričakovali. Resnične so tedaj besede Gospodove: »Ne veste ne dneva, ne ure.« —

Ni ga bilo domorodnega društva, kjer bi Coste ne bilo zraven. Njegovo blago serce ni moglo odreči prošnje revežu, in pripomoči, v denarjih, in kar je še več z delom, kjer je bilo potreba. Med drugim je bil tudi ud učiteljskemu društvu, ustanovnik »Narodne šole«, učenikom osobni prijatelj, ki je rad pomagal, kakor je vedel in znal. — Da v novošegnem smislu o šoli ni govoril, no, tega mu narodni učitelji nismo nikoli zamerili. — Mož je bil železne volje in neukončljivega zdravja (?), — saj tako je bilo misliti pri njegovem neumornem in vsestranskim delovanju. — Bog hotel, da bi se bilo to spolnilo! — V nemški učenosti najden, da mu je v deželi malo enacih, je v poznejših letih poznal tudi slovansko literaturo. Zato je bil pa marsikateremu na potu, in ker ga mnogi v spretnosti in učenosti niso dosegali, so ga pa — s psovkami in zabavljicami ometavali. Redko kedaj je kak človek, katerega bi bil svet tolikanj ljubil, pa tudi tolikanj sovražil in čertil, kakor prav dr. Costo. A vse zabavljanje v domačih krogih se dajo, kakor je sedaj videti, posneti v te besede: »Costa, dovolj si že gospodaril, pojdi doli, da se mi gori usedemo«. — Ob vseh časih je bilo odločilno znamenje vseh blagih značajev to-le, da so se tolikanj bolj za resnico in pravico potegovali, kolikor bolj so jo drugi napadali, in to vidimo tudi nad ranjkim. *Victrix causa diis placuit, sed victa Catoni*. In to mi daje povod, da govorim o znani stvari, zaradi katere je Costa največ mogel prestajati in naj več grenkih požirati, Costa je bil naroden, no, nad tem menda ni dvoma; a on je bil nenavadne bistroumnosti in »političes«, iz zgodovine pa je vedel, da le verno ljudstvo ima prihodnost, in da le tista narodnost ostane, ki izvira iz kerščanskega prepričanja, zato se pa ni sramoval, niti bal pokazati se za katoličana — bil je naj bolj menda iz teh vzrokov prononsiran klerikalec, kakor so ga namreč nekateri zvali. — Pa naj bo to, že tako ali tako; le eden je, ki preiskuje obisti in ki nas bode vse sodil, a to je resnično, da je dr. Costa razodeval v svojem javnem delovanju globoko premišljenost. Ob času, ko se malo in veliko, nizko in visoko poganja za nejevero in se vzdiguje zoper razodeto vero, je dr. Costa neustrašeno govoril in pisal za kerščanstvo in katoličanstvo. Svet je stermel in se popraševal, kaj dr. Costa, ta učena glava, se poteguje za nezmetljivost papeževo, kaj dr. Costa hodi s klerikalci v cerkev. Kedaj je svet še videl, da bi dohtarji obeh prav klerikalci bili? Vernemu ljudstvu svet rad podtikuje nevednost in neumnost, a dr. Costa tega niso mogli očitati, letele so pa zabavljice druge sorte nanj. Konečno rečemo le toliko: v Costovem življenju je zgodovina našega razburjenega časa, naših narodnih bojev, zmag in propadov; njegov trud in prizadevanje za narodnost bodo Slovenci pomnili, dokler se bodo zavedali svojega rodu.

Is seje c. k. dež. šol. sveta dné 24. decembra 1874. Na vprašanje zastran prestopa nekega učenca na lj. šoli v višji razred, odgovarja se tako, da spričalo ne velja za višji razred, a učenec more prestopiti v srednje šole, ako napravi predpisano sprejemno preskušnjo. — Dve prošnji do ministerstva, da bi bilo dovoljeno podvreči se učiteljskemu izpitu brez dveletnega praktičnega službovanja, predlagate se sl. ministerstvu. — C. k. okrajni sl. svet poroča o nagradi, ki se ima dati farni duhovščini za podučevanje v kerščanskem nauku na neki 4razredni ljudski šoli. Okraj. sl. svetu se tako odgovarja: Ne pri kranjski šolski nalogi, niti pri troškenem proračunu ove šole ni spoznana nagrada za podučevanje v kerščanskem nauku, in ko bi se za bodoča leta nagrada v smislu §. 3. postave dne 20. junija 1872, št. 86 derž. zak. z ozirom na član 10. postave od 28. maja 1868, št. 49. derž. zak. mogla privoliti, bi zastran tega (nagrade) z ozirom na §. 33. alineja 3. in 34. dežel. postave

29. aprila 1873, št. 21. dežel. zakonika pomnoženi krajni šolski svet imel nasvete staviti, in v troškinem prevdarku bi se moglo na to gledati. — Enorazredna ljudska šola v Kerškem bode dvorazredna, drugi učitelj bode imel 500 gl., — letna plača učiteljska na Trati se poviša od 400 na 500 gl., — enorazredna ljudska šola v Leskovcu postaja dvorazredna, drugi učitelj bo dobival 450 gl., — razširjuje se tudi Irazredna lj. šola v Ratečah v 2razredno in drugemu učitelju se priznava vsako leto 500 gl. in sklapa se, ker v dotičnih troskinih prevdarkih za l. 1875 te svote ni postavljene, obrniti se do deželnega odbora, naj priterdi, da bodo te plače veljale s pričetkom šolskega leta 1875/6. Dež. šl. svet določuje, da krajni muzikalni zalog ne bode vkladal k najemščini neke sobe v Mahrovi hiši, kjer se učit. pripravniki podučujejo v godbi. — Ljudskim učiteljem v Kočevji se ne bodo v plačo vštrevale obresti, ki jih dobivajo iz Franc Černe-tove in Jožef Braunove vstanove, tako sta soglasno nasvetovala okraj. in krajni šolski svet, — Prošnja začasnega učitelja, da bi mesca aprila delal učiteljsko spraševanje za lj. šole iz namena, da bi bil oproščen vojaške dolžnosti, vrača se s pristavkom, da gledé na §. 7. ukaza ministerstva za uk. dné 5. aprila 1872 in §. 38 postave 4. maja 1869 prošnje zaradi pomankanja posebnih vzrokov ni pripravna, da bi se višej predlagala, sicer se pa ozirajé na to, da je prosivec že umeščen učitelj in ko bi slučajno šel k stoječi armadi ali k deželni brambi, že tako vživa olajšave §. 27. brambovske postave 5. decembra 1868, prošnja brez predmeta. — Nekdo je dobil pripomoč za troške v bolezni in podporo v denarjih. — Na podlagi nasveta krajnega šol. sveta v Šentrupertu in c. k. okrajnega šolskega sveta v Kerškem in v soglasji z dotičnim mnenjem kranjskega deželnega odbora se sklepa, da se vpeljuje relativno — obligatno podučevanje v nemškem jeziku na Irazredni lj. šoli v Šentrupertu in sicer za tiste učence, katerih stariši to žele, s tem pogojem, da se s tem ne krati število ur zapovedanim (obligatnim) naukom, in podučevati se ima zadnje uro dopoldan ali popoldan trikrat na teden.

12. t. m. dopoldne ob 9. uri je umerl visokočastiti gospod

Jurij Zavašnik,

korar, knezoškofjski svetovalec in vitez Franc Jolefovega reda.

Pogreb je bil v nedeljo ob 2. popoldne. Rojen je bil na Dobrovi l. 1809, mašnik posvečen l. 1835. Od l. 1851 je bil višji škofjski nadzornik za ljudske šole; pozneje pa ud c. k. deželnemu šolskemu svetu. Ranjki se je mnogo trudil za ljudsko šolstvo na Kranjskem. Prilčno kaj več. R. I. P.

Razpisi učiteljskih služeb.

Podučiteljska služba izpraznena na ljudski šoli v Ljutomeru razpisuje se s plačo 560 gold. za definitivno namestjenje. Glasbe zmožen podučitelj dobiva za tako podučevanje 50 gold. Prošnje sprejemajo se do 20. marca t. l. Prošitelji imajo slovenskega in nemškega jezika zmožni biti.

Listnica. Pri vlovskem društvu so plačali po nakaznicah g. g.: J. Kogej iz Rečevico, Fr. Zore iz Sp. Tuhina, A. Hribar iz Gorice, A. Ozimek iz Dobrove, N. Stanonik iz Star. terga po 6 gl. za 1875 l.; drugi vplač. imajo poter. v rokah; tudi pri slov. učit. društvu kaplja in kaplja (vplačuje se glđ. za glđ.), ako ravno v potoku ne teče.

Današnjemu listu je pridjan „Kazavec“ št. 1, 2 strani.

Odgovorni vrednik: **Matej Močnik.**

Tiskar in založnik: **J. R. Milic.**